

ÜRETİLDİĞİ LİFLERE GÖRE KUMAŞ ÇEŞİTLERİ

İPEK VE KETEN KUMAŞLAR

İPEKLİ KUMAŞLAR

İpek böceğinin kelebek olmak için krizalit devrini geçireceği kozadan elde edilen tellere ipek adı verilir. Günümüzün en önemli ipek böceği doğada serbest halde bulunmayan dut ipek böceğidir.

Doğal ipek, özel olarak yetiştirilen ipek böceğinden hazır iplik olarak elde edilir. Tussah yabani ipek böceğinden üretilen iplikler sert olup düzgün boyanamazlar ve bu nedenle değeri düşüktür.

Hayvansal lifler içinde en dayanıklı olanıdır. Koparılmaksızın %10-25 oranında gerilebilir.

İpek doğada bulunan en ince lifdir. Kıvrımsız ve düzdür. Sadece ipekten veya diğer liflerle karıştırılarak kumaş yapılır.

İPEKLİ KUMAŞLAR

Doğal ipek dışında suni olarak çeşitli kumaşlar yapılmıştır. Elde edilmiş alanlarına göre 4 çeşit suni ipek vardır.

1. Viskoz ipeği
2. Asetat ipeği
3. Bakır ipeği
4. Nitrat ipeği

Suni ipek, doğal ipekten ancak mikroskopla bakarak, yakarak, eriterek ve diğer kimyasal ve fiziksel özellikleri ayırt edilebilir.

Fiziksel Özellikleri

Renk: Beyaz ve sarımtıraktır.

Parlaklık: Parlaktır.

Nem çekme: Nem çekme özelliği yüksek, ağırlığının %30'u kadar nem çeker. Ham ipeğin nem çekme oranı daha yüksektir. Islandığında dayanıklılığının %15'ini kaybeder.

Isı iletkenliği: Sıcak tutmaz, ısıyı çevreye aktarır.

Elektrik iletkenliği: Kötüdür sürtme ile elektriklenir.

Kopma –yırtilma dayanımı: Yüksek, yaşken dayanımı düşer.

Kimyasal Özellikleri

Suyun etkisi: Sert sular parlaklığa ve yumuşaklığa engel olur.

Asitlerin etkisi: Sulandırılmış asitlerden etkilenmez, asitler ipeğe parlaklık verir.

Alkalilerin etkisi: Alkalilere batırıldığında erir. Sabun ve sodalı sularda uzun süre bırakılmamalıdır.

Isının etkisi: Hassastır, fazla sıcakta rengi bozulup sararır.

Emme özelliği: Suda erimiş maddeleri emme özelliği yüksektir.

Kullanım Yeri ve Çeşitleri

Gecelik, iç çamaşırı, fantezi giysilerde, ev tekstillerinde, giyimi tamamlayıcı aksesuarlarda, kullanılır.

Fantezi ayakkabı sayalarında, sayaya garnitür olarak, ve ayakkabı aksesuar yapımında kullanılır.

İpekli kumaş çeşitleri:

- * Tafta
- * Serj
- * Diyagonal saten
- * Armür
- * Krep
- * Tül
- * Kadife

KETEN KUMAŞLAR

Bilinen en eski kültür bitkilerindedir. Dünyanın bir çok yerinde ve ülkemizde yetiŐtirilmektedir. Keten bitkisi topraktan sklr, saplari ıslatma (suda bekleterek rtme), dövme (kurutulan saplari tokmakla ayriŐtirilmesi) ve tarama iŐlemlerinden geçirildikten sonra elyaf elde edilir.

Bu elyaftan yapilan ve kenevir ile jt karıştırılarak yapilan kumaŐlarda keten kumaşlar olarak bilinmektedir.

Sert ve dayanıklidir. Taklit kumaŐlardan ayirt edebilmek için pamuklu kumaŐlarda olduğu gibi iyot eriyiĐi damlatilir.

Fiziksel Özellikleri

Renk: Lif renkleri açık sarı ile gümüşü gri arasında değişir.

Parlaklık: Parlaktır fazla ısıda donuklaşır.

Yumuşaklık: Serttir.

Nem çekme: %23 oranında nem çeker. Kolay kurumaz.

Esneme: Az esner ama dayanımı yüksektir.

Buruşma: **Yüksek derecede** buruşma özelliğine sahiptir.

Sürtünme ve aşınma: Sağlamdır, uzun süre kullanılabilir.

Isı iletkenliği: Isıyı iyi iletir. Bu nedenle serin tutar.

Kopma dayanımı: Çok yüksektir, yaşken daha fazladır.

Kimyasal Özellikleri

Havanın etkisi: Açık havada uzun süre kalmakla bozulmaz, ancak havadaki oksijen rengini açar ve beyazlatır. Direk güneş ışığı kumaşın dayanıklılığını azaltır.

Asitlerin etkisi: Selüloz yapılı olduğu için sulandırılmış asitlerden etkilenmez.

Alkalilerin etkisi: Alkalilerin etkisi yoktur. Bu nedenle kolay yıkanır.

Isının etkisi: 120 C⁰ kadar ısıtılırsa taşıdığı nemi kaybeder ve bozulur. Kolay yanar.

Işığın etkisi: Uzun süre güneş ışığında kalırsa mukavemeti azalır ve matlaşır.

Kullanım Yeri ve Çeşitleri

Keten kumaşlar serin tutma özelliği ile yaz mevsiminde kullanılan kumaş türlerindedir. Elbise, bluz, gömlek, ceket, şort gibi üst giyimde, yazlık ve tropik giysilerde, yöresel giysilerde, iç giyimde ve tela olarak kullanılır.

Ev tekstillerinde yatak ve masa takımları, perde mobilya kılıfları, cilt bezleri, temizlik bezleri ve resim tuvallerinde kullanılır. Çanta gibi aksesuarlarda da tercih edilir.

Ayakkabı üretiminde saya, saya astarları, mostra ve telalarda kullanılır. Çuval (telis), panama, tül gibi çeşitleri vardır.

KAYNAKLAR

Aker, M., Bostancıođlu, H. (1970). Genel Teknoloji. Ankara.

Akçakale, N.(2017). Ayakkabı Malzeme Teknolojisi. Gece Kitaplığı.

Aksüyek, A. (1969). Tekstil Bilgileri. Nüve Matbaası. Ankara.

Başer, İ. (1992). Elyaf Bilgisi. Marmara Üniversitesi Yayınevi. İstanbul.

İmer, Z. (1987). Dokuma Tekniđi. Sistem Ofset. Ankara.

M.E.B. Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü (Komisyon). (1994). Tekstil Teknolojisi. I-II.1. Basım. İstanbul.